

©Borgis

Wspomnienie śp. Profesora Wiktora Stelmacha

Profesor dr Wiktor Stelmach ukończył z wyróżnieniem studia farmaceutyczne w Leningradzkim Instytucie Chemiczno-Farmaceutycznym. Pracował naukowo w Instytucie Naukowo-Badawczym WHO w stolicy Iranu – Teheranie. Tam też uzyskał stopień doktora nauk farmaceutycznych. Następnie był wykładowcą Międzynarodowego Uniwersytetu Otwartego Medycyny Komplementarnej w Kolombo (Sri Lanka), gdzie uzyskał stopień doktora nauk medycznych. Praca w tych egzotycznych krajach sprawiła, iż stał się ekspertem ds. surowców zielarskich stosowanych w tradycyjnej medycynie Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Posiadał doświadczenie w pracy zawodowej na różnych stanowiskach w wielu zakładach produkcyjnych i placówkach naukowo-badawczych zarówno w kraju, jak i zagranicą: w Rosji, Niemczech, Szwajcarii i na Bliskim Wschodzie. Postawiło go to w roli międzynarodowego eksperta ds. nowoczesnych technologii w zakresie produkcji i kontroli jakości leków naturalnych. Działalność Profesora Stelmacha spotkała się z uznaniem m.in. rządu Republiki Cypru, który zatrudnił profesora jako eksperta ds. leków roślinnych w czasie negocjacji akcesji tego kraju do Unii Europejskiej. Z drugiej strony był uznanym terapeutą stosującym szeroko w swej praktyce leki pochodzenia naturalnego, udzielał porad w Centrum Opieki Zdrowotnej „Nature and Medicine” w Krakowie, specjalizując się w geriatrici. Autor licznych opracowań nowoczesnych technologii w zakresie produkcji i kontroli jakości leków; autor publikacji na temat ziół, m.in. imbiru, kawy, herbaty, perełkowca japońskiego, oliwki europejskiej, gawlioli, szkodliwości palenia tytoniu i e-papierosów oraz z zakresu terapii naturalnych, uwzględniających m.in. mumio, krzem, amygdalinę, siarkę, hirudoterapię. Opracował kilka oryginalnych receptur leków ziołowych, które zostały nagrodzone za ich skuteczność terapeutyczną.

Jako wieloletni nauczyciel i wykładowca, prowadził wykłady i szkolenia (dla Grupy Herbaria) oraz współpracował z jednostkami o profilu farmaceutyczno-medycznym jako specjalista-konsultant, uczestniczył w licznych zjazdach zielarskich, dzieląc się swoją wiedzą i doświadczeniem.

Profesor Wiktor Stelmach był laureatem nagrody Ministra Oświaty i Wychowania za osiągnięcia w pracy dydaktycznej i wychowawczej, członkiem National Geographic Society, członkiem rzeczywistym Instytutu Akupunktury oraz Leków Naturalnych Brytyjskiej Wspólnoty Narodów, członkiem zarządu Sekcji Fitoterapii Polskiego Towarzystwa Lekarskiego.

Odszedł kolejny luminarz nauk medycznych, związany z ziołami, którego postać znana była niestety bardziej zagranicą niż w naszym kraju.

Lek. med. Krzysztof Błęcha

Piszę te słowa w przededniu Wszystkich Świętych. To czas zadumy i wspomnienia tych, którzy od nas odeszli. Z profesorem Wiktorem Stelmachem poznaliśmy się niedługo po moim powrocie z Peru do Polski. Było to w maju 2010 roku, kiedy wspólnie z panią profesor Iwoną Wawer pojechaliliśmy na Konferencję Zielarską do ojca Marcelina Pietryi do Katowic. Był na niej obecny profesor Wiktor Stelmach i przedstawiono nas sobie. Znajomość ta zaowocowała bardzo szybko nie tylko współpracą w dziedzinie badań nad ziołami peruwiańskimi, ale także przyjaźnią, która trwała aż do śmierci profesora w maju 2021 roku. Profesor Stelmach był człowiekiem bardzo otwartym i ciągle poszukującym nowych roślin leczniczych, którym mógłby dać praktyczne zastosowanie. O ziołach peruwiańskich wiedział już wcześniej, ale do momentu naszego poznania nie miał możliwości rozpoczęcia badań nad nimi z powodu braku dostępu do właściwego surowca. Zaczęłam więc mu go dostarczać, przede wszystkim Vilcacorę (*Uncaria tomentosa*) i Graviolę (*Annona muricata*), ale także inne zioła pochodzące z Amazonii i Andów. Jeździłem wtedy bardzo często na Podhale, a droga wiodła oczywiście przez Kraków i zawsze przy tej okazji wiozłem dla Niego torbę pełną ziół. Spotykaliśmy się więc nawet dwa razy w miesiącu w jego krakowskim mieszkaniu przy ulicy Komandosów. Była to okazja do wspólnego spędzenia czasu na bardzo interesujących rozmowach, gdyż profesor Stelmach był prawdziwym pasjonatem fitoterapii i potrafił bardzo ciekawie opowiadać o tym, czym aktualnie się zajmował. Pamiętam doskonale Jego opowieści o perypetiach związanych ze ściąganiem z Grecji do Polski liści oliwki europejskiej, której to rośliny był ogromnym zwolennikiem i propagatorem. Zawsze też starał się dbać, aby zioła, które pozyskiwał do swych badań i nowych preparatów, były najwyższej jakości, co wcale nie jest prostym zadaniem. Nasza współpraca zaowocowała m.in. napisaniem przez Niego kilku artykułów popularno-naukowych na temat ziół peruwiańskich, które zostały potem opublikowane w czasopismach zajmujących się tematyką fitoterapii. Wspominam osobę profesora Wiktora Stelmacha z ogromnym żalem, że nie ma go już pomiędzy nami. Ceniłem w nim przede wszystkim jego bezkompromisowość i autentyczność, które to cechy nie ułatwiły mu Jego drogi naukowej i zawodowej, a często przysparzały wręcz dużo kłopotów, a czasem nieprzyjaciół. Oczywiście zioła peruwiańskie to nie był jego jedyny kierunek naukowy. Był on znawcą polskich ziół, zarówno w zakresie ich własności terapeutycznych, jak i metod otrzymywania preparatów galenowych. Wynikało to z jego wszechstronnego wykształcenia.

Śp. Profesor Wiktor Stelmach spoczął na cmentarzu w Olkuszu, pogrzeb odbył się 8 czerwca 2021 roku.

Marek Lubiński, Instytut Uncaria

Pamiętkowe zdjęcia z podróży Prof. Wiktora Stelmacha